

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

20 februarie 2019

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Iurie Diaconu,

Judecători

Liliana Catan, Ion Guzun,

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea în principiu a recursului ordinar, împotriva sentinței Judecătorei Chișinău din 27 iunie 2017 și deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2018, declarat de inculpatul

*Ceban Dmitri XXXXXX, născut la
XX XXXXX XXXX, originar și locuitor al XXXXXX,
XXXXXX, XXXXX, cetățean al R. Moldova, fără
antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 13.01.2017 – 27.06.2017,
instanța de apel: 04.12.2018 – 19.12.2018,
instanța de recurs: 28.01.2019 – 20.02.2019.*

Asupra recursului menționat, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Chișinău din 27 iunie 2017, cauza fiind examinată conform prescripțiilor din art. 364¹ Cod de procedură penală, Ceban Dmitri a fost condamnat în baza art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal la 2 ani închisoare și în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de administrare a bunurilor altor persoane și de a exercita activitatea de antreprenariat pe un termen de 3 ani.

Potrivit art. 84 Cod penal, prin cumul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsă definitivă de 4 ani închisoare, cu executare în penitenciar de tip semiînchis, de la reținere.

De la inculpat s-a încasat prejudiciul material în beneficiul lui Vatamaniuc G. în sumă de 6493 lei și lui Boadea P. în mărime de 55.400 lei.

2. Instanța de fond a constatat că într-o zi nestabilită a lunii iunie 2016, inculpatul Ceban D., aflând prin intermediul anunțului de pe site-ul „999.md” că Vatamaniuc G. se ocupă cu repararea scuterelor și motocicletelor, urmărind scopul dobândirii ilicite a banilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările și dorind în mod conștient survenirea lor, acționând cu intenție directă îndreptată la atingerea scopului stabilit, l-a contactat pe ultimul și i-a comunicat că are spre vânzare două scutere de model „Viper Storm” și „Aprilia Leonardo”, ambele fiind nefuncționabile.

Peste aproximativ două săptămâni, Ceban D., urmărind același scop de dobândire ilicită a banilor altei persoane, întâlnindu-se cu Vatamaniuc G. pe adresa XXXXXX, XXXXXX, XXXXXX, XXXX și întru a-l asigura în veridicitatea celor declarate anterior, au plecat împreună la Cooperativa de garaje nr. 34 de pe adresa XXXXXX, XXXXXX unde, prezentând lui Vatamaniuc G. scuterele de model „Viper Storm” și „Aprilia Leonardo”, prin înșelăciune, l-a convins să procure bunurile la suma de 8000 lei, asigurându-l că după achitarea integrală a sumei, îi va transmite în proprietate bunurile date, astfel dând o falsă legalitate a acțiunilor sale.

Continuându-și acțiunile ilegale îndreptate spre realizarea scopului său criminal, Ceban D., aflându-se pe adresa XXXXXX, XXXXXX, XXXXXXXX, XXX, s-a întâlnit cu Vatamaniuc G. unde, din nou, l-a indus în eroare pe acesta și l-a convins să-i transmită bani în sumă de 2000 lei și 200 euro, care conform ratei oficiale de schimb a BNM din 30.06.2016 (1euro/ 22,325 lei) constituie suma de 4406,5 lei, iar după ce a dobândit ilicit banii, i-a însușit și folosit în scopuri personale, neexecutând promisiunile făcute anterior, ulterior evitându-l pe proprietarul surselor bănești, cauzând părții vătămate daune materiale în proporții considerabile, în sumă totală de 6406,5 lei.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal, ca escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune, eu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Tot el, în perioada de timp 17 noiembrie 2016, ora 10.00 - 18 noiembrie 2016, ora 15.00, urmărind scopul sustragerii pe ascuns a bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și dorind în mod conștient survenirea acestora, a pătruns pe teritoriul Cooperativei de garaje nr. 34 din XXXXXX, XXXXXX, unde, acționând cu intenție directă îndreptată la atingerea scopului său, asigurându-se că nu este văzut de nimeni, a sustras pe ascuns automobilul „Nissan Maxima”, n/î XXXXX, care staționa defectat, în portbagajul căruia se afla motorul și cutia de viteze al acestuia, după care cu bunul sustras a părăsit locul săvârșirii infracțiunii, cauzând astfel părții vătămate Boadea P. un prejudiciu material în proporții considerabile, în sumă totală de 55.400 lei.

Acțiunile inculpatului au fost încadrate în baza art. 186 alin. (2) lit. c) și d) Cod penal, ca furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, săvârșit prin pătrundere în alt loc de depozitare, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.

Instanța a reținut că inculpatul a recunoscut în totalitate săvârșirea faptelor indicate în rechizitoriu și probele indicate în rechizitoriu și a solicitat, prin cerere scrisă, judecarea cauzei pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

La stabilirea pedepsei, instanța a ținut cont de prevederile art. 7, 61, 75 Cod penal, că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai puțin gravă și una gravă, a recunoscut vina și s-a căit sincer de fapta comisă, anterior a fost condamnat, nu a restituit prejudiciul cauzat prin infracțiuni, după audiere s-a eschivat de la ședințele de judecată, că nu au fost stabilite circumstanțe atenuante, cea agravantă fiind săvârșirea infracțiunii de către o persoană care anterior a fost condamnată pentru infracțiune similară sau pentru alte fapte care au relevanță pentru cauză.

3. Procurorul în Procuratura municipiului Chișinău, oficiul Buiucani, Eugenia Zubco, a declarat apel, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri în partea privind aplicarea definitivă a pedepsei pentru concurs de infracțiuni.

Apelanta a invocat că instanța de fond i-a stabilit inculpatului, în temeiul art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, pedeapsa definitivă de 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, fără a cumula pedeapsa complementară obligatorie prevăzută de art. 190 alin. (2) Cod penal.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2017, apelul a fost admis, casată parțial sentința și pronunțată o nouă hotărâre.

Lui Ceban Dmitri, i-a fost stabilită, potrivit art. 84 alin. (1) Cod penal, pedeapsă definitivă de 4 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții de administrare a bunurilor altor persoane și de a exercita activitatea de antreprenariat pe un termen de 3 ani.

În rest, sentința a fost menținută.

Instanța de apel a constatat că instanța de fond numindu-i inculpatului pedeapsa în baza art. 190 alin. (2) lit. c), d), 186 alin. (2) lit. c) și d) Cod penal, pentru fiecare episod, și în temeiul art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumul parțial al pedepselor, incorect i-a stabilit pedeapsa definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, fără a-i cumula pedeapsa complementară, obligatorie prevăzută la art. 190 alin. (2) Cod penal.

Or, a încălcat prevederile art. 84 alin. (2) Cod penal, conform căror, la pedeapsa principală aplicată în cazul unui concurs de infracțiuni poate fi adăugată oricare din pedepsele complementare prevăzute la articolele corespunzătoare din Partea specială a prezentului cod, care stabilesc răspunderea pentru infracțiunile de a căror săvârșire persoana a fost declarată vinovată. Însă, nici în partea motivată și nici în dispozitiv, instanța de fond nu-și motivează omisiunea de a aplica pedeapsa complementară obligatorie la cumularea pedepselor stabilite.

5. La 26 noiembrie 2018, a declarat apel și inculpatul, solicitând casarea parțială a sentinței și pronunțarea unei hotărâri legale.

Apelantul a indicat că este de acord să execute pedeapsa cu închisoare, însă nu acceptă prejudiciul material încasat în sumă de 55.400 lei.

Or, urmează a fi efectuată o expertiză a recipisei eliberată de Andronache N. pe numele lui Boade P.

6. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2018, apelul a fost respins, ca fiind depus peste termen.

Instanța de apel a reținut că, potrivit art. 402 alin. (1) Cod procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale, dacă legea nu dispune altfel.

Art. 403 alin. (1) Cod procedură penală prescrie că apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Conform art. 404 alin. (1) Cod procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Totodată, sentința de condamnare a inculpatului a fost emisă la 27.06.2017, iar cererea de apel a fost declarată la 26.11.2018.

Termenul de apel este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege. El este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși apelul a fost declarat după expirarea termenului el urmează a fi respins ca tardiv, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

Potrivit art. 230 alin. (2) Cod procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În corespundere cu materialele cauzei, inculpatul inițial s-a prezentat în ședințele de judecată în instanța de fond, iar după audierea lui, s-a eschivat de la prezentarea în instanță, prin sentință fiind intentate investigații de căutare a acestuia.

Conform art. 402 Cod procedură penală, termenul de declarare a apelului urmează a fi calculat începând cu data de 28.06.2017, ultima zi pentru declararea apelului fiind 12.07.2017, însă cererea de apel a inculpatului a fost depusă la data de 26.11.2018.

Din materialele cauzei penale rezultă că inculpatul a fost reținut la data de 27.09.2018, iar în instanța de apel acesta a confirmat că a aflat despre sentința pronunțată la data de 30.09.2018, când a fost reținut.

Astfel, apelul inculpatului împotriva sentinței din 27.06.2017, depus la 26.11.2018, a fost declarat cu omiterea termenului de 15 zile stabilit de lege pentru declararea apelului și urmează a fi respins, ca fiind depus peste termen.

Mai mult, apelantul nu a invocat careva motive pertinente de omitere a termenului de declarare a apelului, nefiind reținut niciun temei pentru repunerea în termenul de declarare a apelului.

Or, inculpatul a fost prezent în ședința de judecată în instanța de fond, ulterior s-a eschivat de a se prezenta la ședință, deci cunoștea despre desfășurarea cauzei penale, iar motivele de neprezentare sunt imputabile lui. Totodată, sentința a fost plasată pe site-ul oficial al instanței de judecată, iar inculpatul, personal sau prin intermediul apărătorului putea să facă cunoștință cu conținutul sentinței și în termen legal să-și formuleze dezacordul cu aceasta.

Pe lângă aceasta, în cazul în care termenul de declarare a apelului ar fi fost calculat de la data reținerii – 27.09.2018, cu referire la prevederile art. 403 alin. (1), 404 alin. (1) Cod procedură penală, cererea de apel nu a fost depusă în termen de 15 zile de la data începerii executării pedepsei, fiind depusă peste 2 luni de la data reținerii.

7. Inculpatul a declarat recurs ordinar, în care solicită casarea parțială a sentinței și deciziei instanței de apel din 19.12.2018, și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să-i fie stabilită o pedeapsă corectă.

Recurentul a invocat că cererea de apel a fost respinsă ca fiind depusă peste termen.

A fost reținut la 27.09.2018 și a făcut cunoștință cu sentința pe 30.09.2018, însă, în lipsa unui avocat care să-i explice procedura, nu a depus apelul în termen.

Totodată, a procurat inițial automobilul împreună cu Boade P. de la Androniuc N. Apoi, Boade P. a vândut mijlocul de transport lui Constantin, care ulterior a cerut să-i fie întorși banii. I-a restituit banii lui Constantin, fără a lua de acesta vreo recipisă. În consecință a fost condamnat pentru furtul propriului său automobil.

A fost fugar o perioadă de doi ani pe motiv că a fost amenințat de către partea vătămată Boade P.

Inițial, în carul urmăririi penale a fost audiat de către procurorul Axenti A., iar în instanța de judecată a participat procurorul Zubco E., care nu l-a audiat niciodată.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar nominalizat pe baza materialului din dosarul cauzei și motivelor invocate, Colegiul penal concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

În primul rând, potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, dar doar în temeiurile prevăzute de lege.

Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs, se pronunță doar în limitele temeiurilor invocate în recurs. Potrivit art. 429 alin. (1) Cod de procedură penală, recursul trebuie să fie motivat. În corespundere cu art. 430 alin. (5) Cod de procedură penală, cererea de recurs trebuie să conțină indicarea temeiurilor prevăzute în art. 427 și argumentarea ilegalității hotărârii atacate în acest sens.

Însă, în recursul declarat, în pofida prevederilor enunțate, nu este indicat niciun temei din cele nominalizate în art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, fiind omisă totalmente specificarea unor concrete erori de drept și argumentarea ilegalității deciziei contestate în acest sens (*pct. 7. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă că recursul dat nu întrunește condițiile de conținut, iar instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al inculpatului cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica și să se expună, apoi, asupra unor temeiuri neargumentate legal de recurent.

Or, conform prevederilor art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

În al doilea rând, potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de această instanță, inclusiv și în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, se reține că instanța de apel legal și întemeiat a constatat și apreciat circumstanțele de fapt și de drept privind tardivitatea apelului declarat de inculpat, în strictă conformitate cu dispozițiile legii.

Astfel, potrivit art. 402 alin. (1) Cod de procedură penală, termenul de apel este de 15 zile de la data pronunțării sentinței integrale.

Conform art. 403 alin. (1) Cod de procedură penală, apelul declarat după expirarea termenului prevăzut de lege este considerat ca fiind făcut în termen dacă instanța de apel constată că întârzierea a fost determinată de motive întemeiate, iar apelul a fost declarat în cel mult 15 zile de la începerea executării pedepsei.

Potrivit art. 338 alin. (2), (4) Cod de procedură penală, pronunțarea hotărârii integrale este publică, fapt despre care se consemnează în procesul-verbal. Copia de pe hotărârea motivată se înmânează participanților prezenți la ședința de judecată. Participanților care nu s-au prezentat în ședința de judecată li se expediază, în termen de 3 zile, copia de pe hotărârea motivată.

În corespundere cu art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

În conformitate cu art. 231 alin. (3) Cod de procedură penală la calcularea termenelor pe zile nu se ia în calcul ziua de la care începe să curgă termenul, nici ziua în care acesta se împlinește.

Astfel, termenul de exercitare a căii de atac începe a curge de la data pronunțării hotărârii (*Recomandarea Curții Supreme de Justiție, nr. 37, cu privire la pronunțarea hotărârilor judecătorești în procesul penal*).

În această consecutivitate se atestă că, sentința a fost pronunțată integral la 27 iunie 2017, în lipsa inculpatului, iar potrivit scrisorii anexate la materialele cauzei, în aceeași zi acestuia i-a fost expediată copia sentinței la domiciliu, și care, conform avizului de recepție, a fost recepționată la 03.07.2017 (*vol. I, f.d. 115-122, 123, 159*).

Deci, sentința atacată a fost pronunțată în condițiile legii la 27 iunie 2017, iar termenul de 15 zile pentru depunerea apelului a expirat la sfârșitul zilei de 12 iulie 2017.

Totodată, potrivit ștampilei de pe plic, apelul a fost depus la oficiul poștal la 22 noiembrie 2018 și înregistrat la Curtea de Apel Chișinău la 26 noiembrie 2018, adică peste termenul prevăzut de lege (*vol. I, f.d. 168, 169, pct. 5., 6. din decizie*).

Mai mult, termenul de declarare a apelului nu este respectat nici în raport cu data reținerii inculpatului și aducerii la cunoștința acestuia a sentinței.

Conform art. 404 alin. (1) Cod procedură penală, participantul la proces care a lipsit atât la judecarea, cât și la pronunțarea sentinței și nu a fost informat despre

adoptarea sentinței poate declara apel și peste termen, dar nu mai târziu de 15 zile de la data începerii executării pedepsei sau încasării despăgubirilor materiale.

Astfel, potrivit procesului-verbal de reținere inculpatul a fost reținut la 27 septembrie 2018, iar conform declarațiilor date în instanța de apel, acesta a făcut cunoștință cu sentința din 27.06.2017 la 30 septembrie 2018 (*vol. I, f.d. 190, 192*).

Se observă că instanța de apel întemeiat a respins apelul ca fiind depus peste termen, argumentat și just constatând că întârzierea menționată nu a fost determinată de motive întemeiate (*pct. 6. din decizie*).

Pe lângă aceasta, soluția de respingere a apelului ca depus peste termen nu implică o verificare a hotărârii atacate, întrucât instanța de apel nu poate proceda la o verificare de fapt și de drept a acesteia decât în cadrul unui apel exercitat în mod legal.

Este de menționat că art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, prescrie expres că, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Prin urmare, termenul de apel este un termen legal și imperativ, astfel încât nerespectarea lui atrage decăderea din exercițiul dreptului de a declara apel și nulitatea oricărei cereri de apel înaintate după expirarea acestui termen (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 „Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel”, pct. 6.*).

Argumentul recurentului că a omis termenul de depunere a apelului pe motiv că nu a fost asistat de un avocat și nu cunoaște procedurile prevăzute de lege, nu prezintă un motiv întemeiat al întârzierii menționate.

Mai mult, cunoscând că cauza penală în privința lui se examinează în instanța de fond, dar eschivându-se cu bună știință de la participarea la judecarea cauzei sale, inculpatul și-a asumat conștient și consecințele juridice respective.

Pe lângă aceasta, potrivit art. 420 alin. (4) Cod de procedură penală, nu poate fi atacată cu recurs sentința în privința căreia inculpatul nu a folosit calea apelului.

Rezultă că recursul ordinar nu are niciun suport legal în aspectul vizat, deoarece apelul tardiv echivalează cu nefolosirea acestei căi de atac (*pct. 5. și 7. din decizie*).

Circumstanțele enunțate denotă în mod concludent că instanța de apel nu a comis erori de drept în raport cu motivele invocate de recurent, că decizia atacată conține motive legale pe care se întemeiază soluția, și că recursul ordinar este unul vădit neîntemeiat.

Potrivit art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală instanța de recurs va decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat.

Prin urmare, odată ce recursul de pe rol, în raport cu motivele invocate, este vădit neîntemeiat, el urmează a fi declarat inadmisibil.

9. În conformitate cu art. 431 alin. (1), 432 alin. (1), (2) pct. 4), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de inculpatul Ceban Dmitri XXXXXX, împotriva sentinței Judecătoriei Chișinău din 27 iunie 2017 și deciziei Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2018, pe motiv că este vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 20 martie 2019.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Liliana Catan

Ion Guzun